

KANCELARIA ADWOKACKA

Dr Łukasz Supera

ul. R.Tagore'a 3 lok.13, 02-647 Warszawa,
tel. 22 854 08 40

ODPIS

Warszawa, dnia 25/02/2015 r.

Trybunał Konstytucyjny

Al. Jana Chrystiana Szucha 12a

00-918 Warszawa

5

Skarżący: adw. M P

reprezentowany przez

adw. dr. Łukasza Supereę

ul. R.Tagore'a 3 lok. 13

02-647 Warszawa

10

SKARGA KONSTYTUCYJNA

I. Wnoszę:

1) Na podstawie art. 79 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej
o stwierdzenie niezgodności:

art.160 par. 1 zdanie ostatnie kodeksu postępowania cywilnego

15

z

art. 45 ust. 1 Konstytucji RP

w zakresie, w jakim odwołanie od zarządzenia przewodniczącego o odmowie
sprostowania protokołu rozpoznaje, w przypadku gdy sprawa główna jest
rozpoznawana w składzie jednoosobowym, sędzia, który wydał wcześniej
zaskarżone zarządzenie

20

oraz o

2) zasądzenie zwrotu kosztów postępowania.

II. Określenie podstaw skargi konstytucyjnej:

- 25 1) wskazanie orzeczenia organu władzy publicznej, z którym skarżący łączy naruszenie przysługujących mu praw lub wolności konstytucyjnych;

Naruszenie konstytucyjnych praw i wolności skarżącego nastąpiło w związku z postanowieniem Sądu Okręgowego w W II Wydział Cywilny z dnia listopada 2014 r. o sygn. akt

- 30 2) wskazanie podmiotowych praw lub wolności o charakterze konstytucyjnym, których naruszenie skarżący łączy z wydaniem orzeczenia określonego w pkt. 1 wraz z podaniem przepisów Konstytucji RP, z których prawa te lub wolności są wywodzone;

35 W związku z wydanym orzeczeniem naruszone zostały prawa i wolności o charakterze konstytucyjnym, tj. prawo do sądu zawarte w art. 45 ust. 1 Konstytucji RP.

- 3) dokładne określenie tego, w jaki sposób orzeczenie, o którym mowa w pkt. 1, prowadzi do naruszenia konstytucyjnych praw lub wolności skarżącego;

40 Postanowienie sądu z dnia listopada 2014 r. zostało wydane w skutek rozpoznania odwołania od zarządzenia przewodniczącego o odmowie sprostowania protokołu. Zarówno zarządzenie o odmowie sprostowania protokołu jak i postanowienie oddalające odwołanie zostały wydane w identycznym składzie osobowym przez jednego, tego samego sędziego. W rezultacie doszło do naruszenia

45 prawa do sądu w ogólności, a w szczególności prawa do rzetelnej, sprawiedliwie ukształtowanej procedury sądowej. Sytuacja, w której środek zaskarżenia rozpoznaje *ex lege* jednoosobowo ta sama osoba, która wydała decyzję zaskarżoną stanowi przykład nierzetelnie ukształtowanej procedury sądowej. Weryfikacja zaskarżonej decyzji ma bowiem wówczas charakter iluzoryczny. Osoba, która

50 wydała zaskarżoną decyzję, pomijając przypadki zupełnie teoretyczne, nie będzie w

żadnym razie skłonna do jej zmiany. Ustawodawca przyznając obywatelom możliwość złożenia środka zaskarżenia winien jest zadbać o to, aby nie miał on charakteru pozornego.

55 **4) przedstawienie argumentów wskazujących na ostateczny charakter orzeczenia, o którym mowa w pkt. 1, a w szczególności, uzasadniających przekonanie, iż skarżący wyczerpał przysługujące mu środki zaskarżenia lub inne środki odwoławcze;**

Od wskazanego wyżej postanowienia nie przysługuje zażalenie, gdyż nie mieści się ono w żadnym z przypadków wymienionych w art. 394 k.p.c. i następnych.
60 Postanowienie nie może być również zaskarżone w trybie art. 380 k.p.c., który dotyczy postanowień sądu pierwszej instancji, które miały wpływ na rozstrzygnięcie sprawy. Przedmiotowe postanowienie zostało bowiem wydane już po rozstrzygnięciu sprawy, tj. po wydaniu wyroku w pierwszej instancji. W takim przypadku zgodnie z orzecznictwem nie należy stosować art. 380 k.p.c.

65 **5) podanie daty doręczenia skarżącemu orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie będącej podstawą skargi konstytucyjnej;**

Orzeczenie kończące postępowanie w sprawie, tj. postanowienie Sądu Okręgowego w W II Wydział Cywilny z dnia listopada 2014 r. o sygn. akt zostało doręczone skarżącemu w dniu 25
70 listopada 2014 r.

7) podanie argumentów przemawiających za tym, iż zakwestionowane w skardze konstytucyjnej regulacje prawne stanowiły podstawę wydania orzeczenia wskazanego w pkt. 1;

Zaskarżonym orzeczeniem, tj. postanowieniem z dnia listopada 2014 r. oddalono odwołanie od zarządzenia przewodniczącego o odmowie sprostowania protokołu. Zgodnie z art. 160 par. 1 zdanie ostatnie k.p.c. od zarządzenia przewodniczącego strony mogą odwołać się do sądu w terminie tygodniowym od doręczenia im zarządzenia. Przepis ten określa wprost skład sądu rozpoznającego

zażalenie od zarządzenia. Skład sądu wydającego decyzję w sprawie odwołania jest
80 w przypadku składów jednoosobowych identyczny ze składem sądu wydającego
zarządzenie o odmowie sprostowania protokołu.

UZASADNIENIE

WRAZ Z DOKŁADNYM OPISEM STANU FAKTYCZNEGO

I. Opis stan faktycznego

85 Decyzją Okręgowej Rady Adwokackiej w W z czerwca 2012 roku
wydaną na podstawie postanowienia Sądu Okręgowego w
W z czerwca 2012 roku adw. M P został wyznaczony
pełnomocnikiem z urzędu powodów M i R T w sprawie o sygn. akt
przeciwko P S.A. z siedzibą w
90 W W trakcie postępowania adw. M P wykazał się
rzetelnością oraz znaczącą aktywnością, terminowo wykonywał wszelkie
zobowiązania Sądu, w tym w szczególności składając obszernie pismo procesowe z
dnia sierpnia 2012 roku z szeregiem wniosków dowodowych w wykonaniu
zobowiązania Sądu Okręgowego w W
95 W okresie od sierpnia 2013 roku do maja 2014 roku z racji sprawowania
przez adw. M P funkcji na
podstawie decyzji Okręgowej Rady Adwokackiej w W z dnia sierpnia
2013 roku adw. M B został wyznaczony zastępcą adw. M
P Następnie na podstawie decyzji Okręgowej Rady Adwokackiej w
100 W z dnia kwietnia 2014 roku adw. M B został zwolniony z
obowiązków zastępcy adw. M P

W dniu lipca 2014 roku Sąd Okręgowy na ostatnim
posiedzeniu zamknął rozprawę i odroczył publikację wyroku na dzień lipca 2014
roku. W trakcie posiedzenia adw. M P złożył wniosek o przyznanie
105 kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, albowiem nie zostały
one pokryte ani w całości, ani w części. W wyroku ogłoszonym w dniu lipca
2014 r. Sąd Okręgowy w W II Wydział Cywilny oddalił

wniosek adw. M P o przyznanie kosztów pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W uzasadnieniu Sąd wskazał, że zgodnie z § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 z późn. zm.), wniosek o przyznanie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej powinien zawierać oświadczenie, że opłaty nie zostały zapłacone w całości lub w części, a wobec braku wskazanego oświadczenia w protokole z dnia lipca 2014 roku wniosek adw. M P podlegał oddaleniu.

Pismem z dnia lipca 2014 roku Skarżący złożył do Sądu Okręgowego w W wniosek o uzupełnienie protokołu rozprawy z dnia lipca 2014 roku poprzez dodanie słów: „nieopłaconych w całości lub w części” Zarządzeniem z dnia sierpnia 2014 roku przewodniczący oddalił wniosek Skarżącego o uzupełnienie protokołu rozprawy z dnia lipca 2014 roku. W ocenie przewodniczącego treść protokołu odzwierciedlała przebieg rozprawy, zatem jego uzupełnienie okazało się niezasadne.

W dniu września 2014 roku Skarżący wniósł do Sądu Okręgowego w W odwołanie od zarządzenia przewodniczącego z dnia sierpnia 2014 roku składając do akt sprawy oświadczenie powoda M T z dnia września 2014 roku potwierdzające fakt złożenia przez Skarżącego przedmiotowego wniosku. Postanowieniem Sądu Okręgowego w W z dnia listopada 2014 r., doręczonym Skarżącemu w dniu 25 listopada 2014 r., Sąd oddalił odwołanie Skarżącego. Przedmiotowe postanowienie nie zawierało uzasadnienia. Zarówno zarządzenie z dnia sierpnia 2014 roku o oddaleniu wniosku o uzupełnienie protokołu rozprawy jak i powyższe postanowienie były rozstrzygane przez tego samego sędziego.

II. Uzasadnienie

Na wstępie należy zaznaczyć, że przedstawiony problem nie był jeszcze rozpoznawany przez Trybunał. W postanowieniu o sygnaturze akt Ts 84/12 odmówiono co prawda nadania biegu skardze konstytucyjnej, w której próbowano

140 doprowadzić do kontroli konstytucyjności art. 160 par. 1 k.p.c. w ówczesnym brzmieniu, jednak skardze nie nadano dalszego biegu m.in. z uwagi na brak w sprawie głównej orzeczenia wydanego w wyniku złożenia odwołania od zarządzenia o odmowie sprostowania protokołu. W niniejszej sprawie występuje jednak m.in. w tym względzie odmienny stan faktyczny oraz wskazano częściowo inne wzorce.

145 W orzecznictwie Trybunału wypracowane zostało pojęcie zasady sprawiedliwości proceduralnej, jako elementu prawa do sądu. Zasada ta nie jest oczywiście zdefiniowana ustawowo i nie istnieje całkowita zbieżność w doktrynie, jeżeli chodzi o jej zakres. Nie pomniejsza to jednak w żadnym stopniu jej znaczenia, jako elementu prawa do sądu, a wysoce abstrakcyjny charakter norm konstytucyjnych jest, jak się powszechnie przyjmuje, ich nieodłącznym elementem.

150 Z orzecznictwa Trybunału jasno wynika, iż integralnym elementem prawa do sądu jest prawo do odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej. Zgodnie z wyrokiem Trybunału w sprawie SK 11/07: „nierzetelne procedury sądowe, nawet jeśli nie muszą prowadzić wprost do faktycznego zawieszenia obowiązywania konstytucyjnego prawa do sądu, a pośrednio do unicestwienia innych praw i wolności konstytucyjnych, których ochronę gwarantuje prawo do sądu (np. godność osobista, życie, wolność, prawo własności), to jednak przez naruszenie zaufania, jakie musi wytwarzać rzetelna procedura sądowa, budzą zastrzeżenia.” Przy czym zasada odpowiednio ukształtowanej procedury sądowej, inaczej mówiąc rzetelnej procedury, dotyczy wszystkich elementów postępowania bez wyjątku, łącznie z postępowaniami wpadkowymi.

160 Przedmiotowy dla sprawy art. 160 par. 1 k.p.c. przewiduje, że odwołanie od zarządzenia przewodniczącego o odmowie sprostowania protokołu rozpoznaje sąd. W przepisie tym, jak zgodnie wskazuje doktryna i orzecznictwo, chodzić ma o sąd w składzie, który rozpoznaje sprawę główną. W przypadku sądów rozpoznających sprawę w składzie jednoosobowym dochodzi do połączenia w jednej osobie przewodniczącego oraz sądu. W rezultacie odwołanie od zarządzenia rozpoznaje 165 osoba, która je wcześniej wydała.

W niniejszej sprawie skarżący wskazuje, iż sytuacja, w której środek zaskarżenia rozpoznawany jest *ex lege* w tożsamym składzie osobowym, w jakim wydano kwestionowane rozstrzygnięcie stanowi naruszenie prawa do sądu w ogólności, a w szczególności prawa do sprawiedliwie ukształtowanej procedury sądowej. O ile można z konstytucyjnego punktu widzenia akceptować w pewnych okolicznościach sytuację, gdy środek zaskarżenia rozpoznaje ten sam organ (tzw. instancja pozioma), o tyle trudno godzić się na rozpoznanie środka zaskarżenia przez osobę, która była autorem pierwotnej decyzji. Weryfikacja ma tu bowiem charakter pozorny, a po stronie obywatela powstać może przekonanie o całkowitej arbitralności działań władzy sądowniczej. Wrażenie to może być tym bardziej silne, iż postanowienie o oddaleniu odwołania od zarządzenia o odmowie sprostowania protokołu nie podlega uzasadnieniu i przez to z punktu widzenia podsądnych wygląda na zwykłą formalność.

Należy zresztą podnieść, że sytuacja, w której środek zaskarżenia rozpoznawany jest w sposób zawarty w art. 160 par. 1 k.p.c. stanowi swoistą pułapkę dla sędziego, ponieważ każda podjęta w wyniku rozpoznania odwołania decyzja będzie w jakimś stopniu podważać jego autorytet, a w rezultacie autorytet władzy sądowniczej. Nieuwzględnienie odwołania będzie rodziło nieuchronnie przekonanie, iż sędzia orzekając „we własnej sprawie” nie chciał zmienić decyzji. Uwzględnienie odwołania będzie z kolei oznaczać, że pierwotna decyzja była nieprzemyślana. Już samo to prowadzi do wątpliwości, co do rzetelności proceduralnej tego rozwiązania. Zjawisko takie występuje tylko i wyłącznie w przypadku rozpoznawania środka zaskarżenia przez osobę, która wydała zaskarżoną decyzję.

Podobne sytuacje ustawodawca próbuje zwykle zniwelować poprzez odpowiednie ukształtowanie przepisów o wyłączeniu sędziego zgodnie z szeroko rozumianą zasadą *nemo iudex in causa sua*. Tymczasem w niniejszym przypadku przepis prawa został zaprojektowany w sposób całkowicie odwrotny. Prawodawca uznał, że właśnie obowiązkiem sędziego jest zbadania własnej decyzji. Artykuł 160 par. 1 k.p.c. w odniesieniu do składów jednoosobowych okazuje się zatem przepisem pod wieloma względami wadliwym. Nawiasem mówiąc podobna konstrukcja prowadzi do systemowej sprzeczności. Przepis wymaga podjęcia

200 decyzji przez sędziego, który zgodnie z zasadami rzetelnej procedury, powinien być od podjęcia tej decyzji wyłączony. Równocześnie sformułowanie przepisu wyklucza zastosowanie odpowiednich przepisów k.p.c. o wyłączeniu sędziego. Trudno jest sobie przecież wyobrazić skuteczny wniosek o wyłączenie sędziego, który z mocy ustawy ma wydać rozstrzygnięcie w przedmiocie środka zaskarżenia od wydanego przez siebie orzeczenia, na tej właśnie podstawie że sędzia ten wydał wcześniej zaskarżone orzeczenie.

205 Na koniec należy wskazać, iż treść normatywna art. 160 par. 1 zdanie ostatnie k.p.c. nie budzi istotnych wątpliwości w sytuacji, gdy sprawa jest rozpoznawana przez sąd w składzie wieloosobowym. Wówczas bowiem, środek zaskarżenia jest rozpoznawany w już nieco innym składzie niż pierwotne zarządzenie, łącznie z możliwością „przegłosowania” decyzji przewodniczącego. W przypadku składu
210 jednoosobowego treść art. 160 par. 1 k.p.c. jest jednak jak najbardziej zaskakująca, wątpliwa i stanowi przejaw nierzetelnie ukształtowanej procedury sądowej. Oczywiście jest bowiem, że weryfikacja decyzji przez osobę, która już raz ją wcześniej oficjalnie podjęła i ogłosiła ma w istocie znaczenie iluzoryczne. W rezultacie, o ile art. 160 par. 1 k.p.c. może być uznany za zgodny z Ustawą
215 Zasadniczą w przypadku rozpoznawania spraw w składzie wieloosobowym, to do zupełnie innej konkluzji należy dojść w przypadku składów jednoosobowych. Na koniec jeszcze raz trzeba podnieść, że ustawodawca, wprowadzając do ustawy procesowej środek zaskarżenia, nie może kształtować go w sposób, który czyni z niego instrument procesowy o charakterze fikcyjnym.

220

Adw. dr Łukasz Supera

Załączniki:

225 1) odpis ostatecznego orzeczenia tj. postanowienia Sądu Okręgowego w W II Wydział Cywilny z dnia listopada 2014 r. o sygn. akt ,

2) odpis zarządzenia z dnia sierpnia 2014 roku oddalającego wniosek o uzupełnienie protokołu rozprawy z dnia lipca 2014 roku,

3) odpis pełnomocnictwa,

230 4) pięć odpisów skargi wraz z załącznikami.